

Resultat från ämnesproven i årskurs 9 vårterminen 2010

Ämnesproven i årskurs 9 är obligatoriska¹ och resultaten används som ett av flera mått på måluppfyllelse i grundskolan. Resultaten ger en bild av elevernas kunskapsnivå i slutet av grundskolan. Ämnesproven i engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk genomfördes första gången vårterminen 1998. Skolverket har sedan dess samlat in resultaten. Mellan 1998 och 2002 samlades resultaten in från ett urval av skolor och sedan 2003 för samtliga elever i årskurs 9. Varje ämnesprov består av tre alternativt två olika delprov och i varje ämne får eleven ett sammanvägt provresultat utifrån delproven. För att få ett sammanvägt provresultat måste eleven ha deltagit i samtliga delprov. Eleverna får även delprovresultat i ämnena engelska, svenska/svenska som andraspråk. I matematik finns inga delprovsbetyg, där samlas istället elevens totala antal G-poäng och VG-poäng in.

Våren 2009 utökades ämnesproven i årskurs 9 med prov i de naturorienterande ämnena biologi, fysik och kemi. Proven är obligatoriska för skolorna att genomföra och var första läsåret en utprövning. Varje prov består av två delprov, ett teoretiskt och ett praktiskt prov. För att eleven ska kunna få ett provbetyg måste båda delproven vara genomförda.

Proven prövar inte alla mål i kursplanen, de prövar inte heller alla mål lika mycket och det är olika uppgifter i proven från år till år. Proven är därmed inte exakta mätinstrument och är därför svåra att jämföra över tid. Det innebär att en större variation mellan åren är förväntad för proven.

I denna PM presenteras de övergripande resultaten för respektive ämnesprov vårterminen 2010. För samtliga ämnesprov redovisas det sammanvägda provresultatet. För ämnena engelska och svenska/svenska som andraspråk redovisas även delprovresultat.

Tilldelning av ämnesprov i ett naturorienterande ämne

Till skillnad från nationella prov i engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk, där alla elever ska genomföra proven, ska varje skola och elev göra enbart prov i ett av endera ämnena biologi, fysik eller kemi. För att tilldela skolor ett av de tre ämnesproven skapades tre urval som vardera är representativt för den totala elevgruppen i årskurs 9. Viktiga redovisningsgrupper är föräldrarnas utbildningsnivå, svensk/utländsk bakgrund² och huvudman. Därför stratifierades urvalsramen efter dessa variabler och resulterade i åtta strata. I syfte att sprida de största skolorna jämnt över de tre urvalen bildade dessa skolor ett eget strata. Totalt är det nio strata och i varje stratum drogs tre disjunkta sannolikhetsurval. Urval 1 gjorde prov i biologi, urval 2 gjorde prov i fysik och urval 3 gjorde prov i kemi.

---

¹ Grundskoleförordningen 7 kap. 10 § anger att ämnesproven i svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska samt biologi, fysik eller kemi skall användas i slutet av årskurs 9 för att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i ämnet och som stöd för betygssättning.

² Elever med utländsk bakgrund avser elever födda utomlands samt elever födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands.

Deltagande i ämnesproven i engelska, matematik, svenska och svenska som andraspråk

Av eleverna i årskurs 9 gjorde 89,1 procent samtliga ämnesprov i engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk och fick alltså sammanvägda provresultat i de tre ämnena. Andelen elever som gjorde samtliga delprov var ungefär lika stor i skolor med fristående respektive kommunal huvudman.

Andelen elever som fick ett sammanvägt provresultat varierar mellan 93 och 96 procent förutom i svenska som andraspråk där knappt 82 procent fick ett sammanvägt provresultat.

Andelen elever som inte gjorde något av ämnesproven var 2,6 procent och bland dem finns en högre andel elever med utländsk bakgrund och vars föräldrar har lägre utbildningsnivå.

Av elever med svensk bakgrund var det 1,8 procent som inte gjort något prov jämfört med elever med utländsk bakgrund födda i Sverige och elever födda utomlands där 2,1 respektive 12,3 procent av eleverna inte gjort något delprov.

Det var 10,5 procent som inte gjorde något ämnesprov bland de elever vars föräldrars högsta utbildning är grundskola. Motsvarande för elever med föräldrar vars högsta utbildning är gymnasial och där minst en förälder har eftergymnasial utbildning var 2,7 respektive 1,2 procent.

Andelen skolor som inte rapporterat in resultat för något av ämnesproven i engelska, matematik eller svenska/svenska som andraspråk är ungefär 2 procent.

Deltagande i naturorienterande ämnesprov

Varje urval för respektive NO-prov är representativt för skolor i riket med avseende på sammansättning av elever i årskurs 9 läsåret 2009/10. I urvalet för skolor som skulle genomföra fysikprovet ingick 544 skolor. Av dem var det 21 som inte rapporterade in några resultat vilket kan bero på att de inte genomförde provet. Motsvarande bortfall på skolnivå var för biologin 25 av 545 skolor och för kemin 21 av 555 skolor. Det innebär att bortfallet på skolnivå ligger mellan 3,8 och 4,6 procent för de tre NO-ämnena.

Av de elever som skulle göra fysikprovet var det 88 procent som gjorde båda delproven och därmed fick ett provbetyg. Knappt 8 procent genomförde inte något av delproven.

I biologi var det 87 procent av eleverna som gjorde båda delproven och 8 procent gjorde inte något delprov.

När det gäller provet i kemi var det 86 procent som genomförde båda delproven. Nästan 9 procent gjorde inget av delproven.

Det var en högre andel i de kommunala skolorna som inte genomförde något delprov alls. Det var vanligare att elever med utländsk bakgrund samt elever med enbart grundskoleutbildade föräldrar inte genomförde något prov.

Ämnesprovet i matematik är svårast

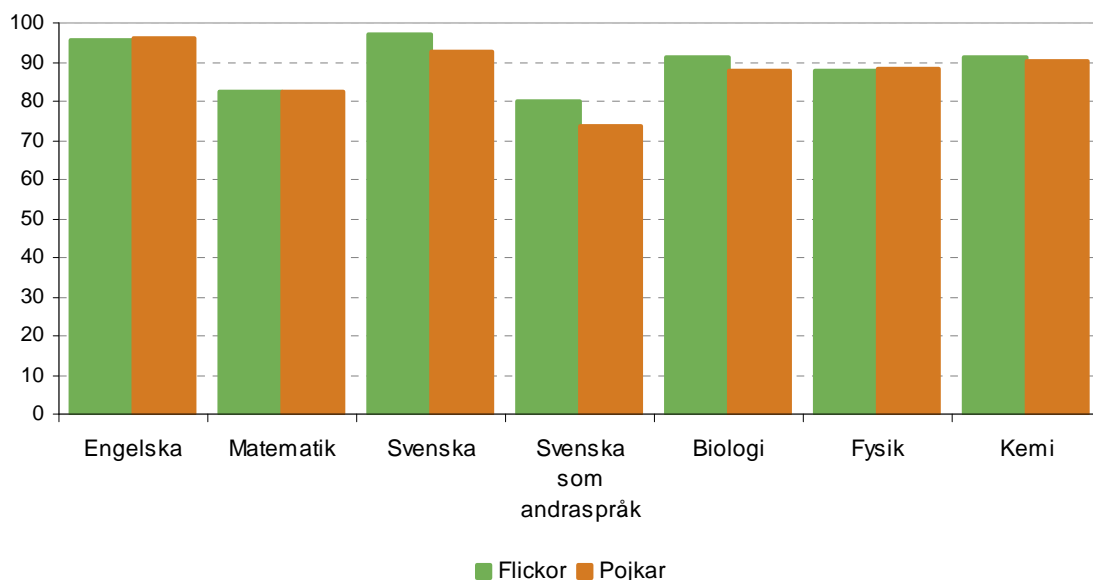
I det sammanvägda provresultatet i engelska når 95,8 procent av eleverna målen, vilket utgör den högsta andelen bland ämnena. Andelen elever som når målen i matematik är betydligt lägre med 82,5 procent av eleverna. Flickor och pojkar når målen i samma utsträckning i matematik och i engelska.

I ämnesprovet i svenska är det 94,9 procent av eleverna som når målen. Flickorna når målen i högre utsträckning jämfört med pojkarna. I svenska/svenska som andraspråk används samma prov men bedömningen av resultaten för eleverna som läser svenska som andraspråk görs utifrån ämnets egen kursplan. Nästan 7 procent av alla elever, vilket motsvarar 8 067 elever, läser svenska som andraspråk i årskurs 9. Totalt 76,5 procent når målen i svenska som andraspråk.

Andelen elever som uppnår målen i de tre olika proven för NO-ämnena är ungefär lika hög. Sammantaget är det 90,7 procent som når målen i ämnesprovet i kemi. I ämnesprovet i biologi når 89,5 procent av eleverna målen och i fysik är det 88,1 procent av eleverna som når målen.

Det finns en viss skillnad mellan flickors och pojkars resultat i ämnet biologi där andelen flickor som når målen är högre jämfört med pojkarna. Flickor och pojkar når målen i samma utsträckning i fysik och kemi.

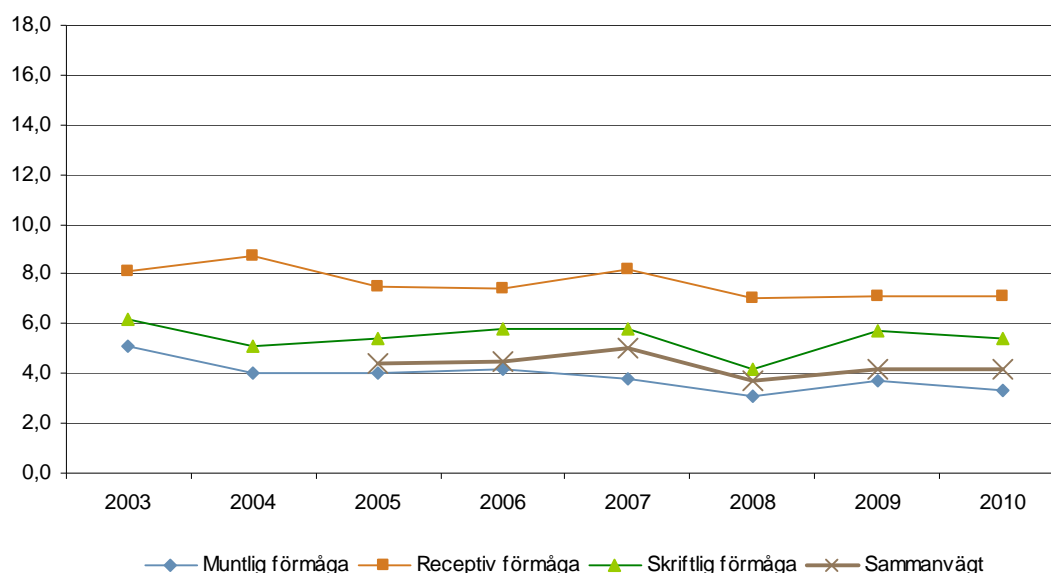
Diagram 1. Andel (%) flickor och pojkar som har uppnått målen för det sammanvägda provresultatet i engelska, matematik, svenska, svenska som andraspråk, biologi, fysik och kemi, årskurs 9 vårterminen 2010.

Det receptiva³ delprovet i engelska är svårast

I de olika delproven i engelska varierar andelen elever som når målen mellan 92,9 och 96,7 procent. Totalt är det 4,2 procent som inte når målen för proven i engelska av dem som gjort samtliga delprov. Det sammanvägda provresultatet liksom de tre delproven har legat stabilt under hela mätperioden. Det muntliga delprovet har lägst andel elever som inte når målen med 3,3 procent. Det delprov som har högst andel elever som inte når målen är det receptiva delprovet med 7,1 procent. I det skriftliga delprovet är det 5,4 procent som inte når målen.

Diagram 2. Andel (%) elever som inte har uppnått målen för de olika delproven samt det sammanvägda provresultatet i engelska, årskurs 9 vårterminen 2003 - 2010.

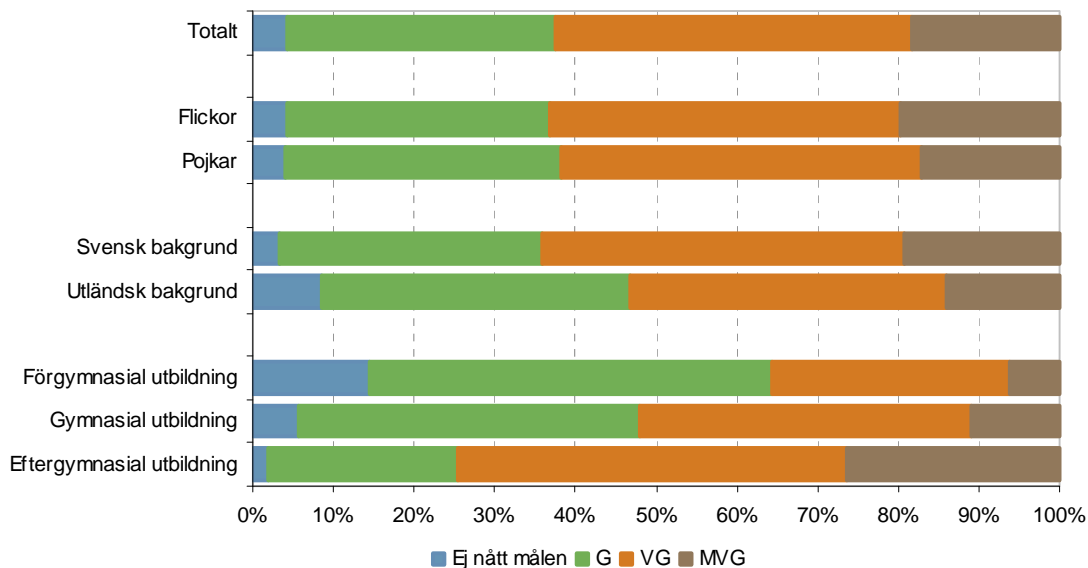

Bland elever med utländsk bakgrund är andelen som inte når målen för det sammanvägda provresultatet i engelska 8,5 procent, motsvarande för elever med svensk bakgrund är 3,4 procent. Elever med utländsk bakgrund når målen i lägre utsträckning jämfört med elever med svensk bakgrund i samtliga delprov. Skillnaderna mellan grupperna varierar mellan delproven och störst skillnad är det i delprovet om receptiv förmåga.

Av de elever vars föräldrar har högst grundskoleutbildning är det 14,6 procent som inte når målen. Motsvarande bland elever med någon förälder som har gymnasial respektive minst en förälder med eftergymnasial utbildning är 5,7 och 1,8 procent.

³ Receptiv förmåga: läsa och förstå; lyssna och förstå

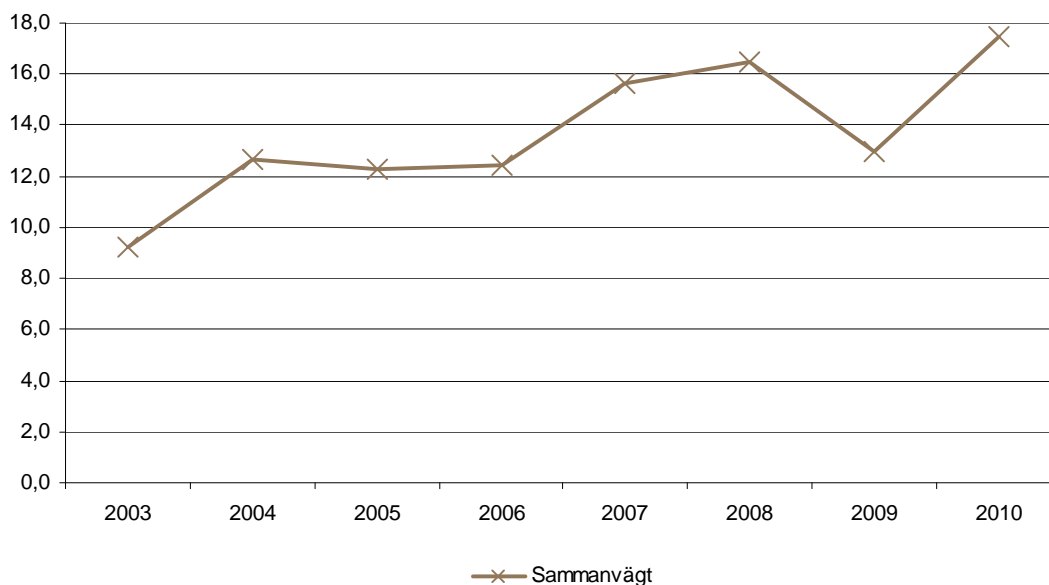
Diagram 3. Sammanvägt provresultat för ämnesprovet i engelska, andel (%) elever totalt, per kön, svensk/utländsk bakgrund samt efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå.

Färre når målen i matematik

Det är 17,5 procent av eleverna som inte når målen i det sammanvägda provresultatet i matematik. Det är ingen skillnad i att uppnå målen mellan flickor och pojkar.

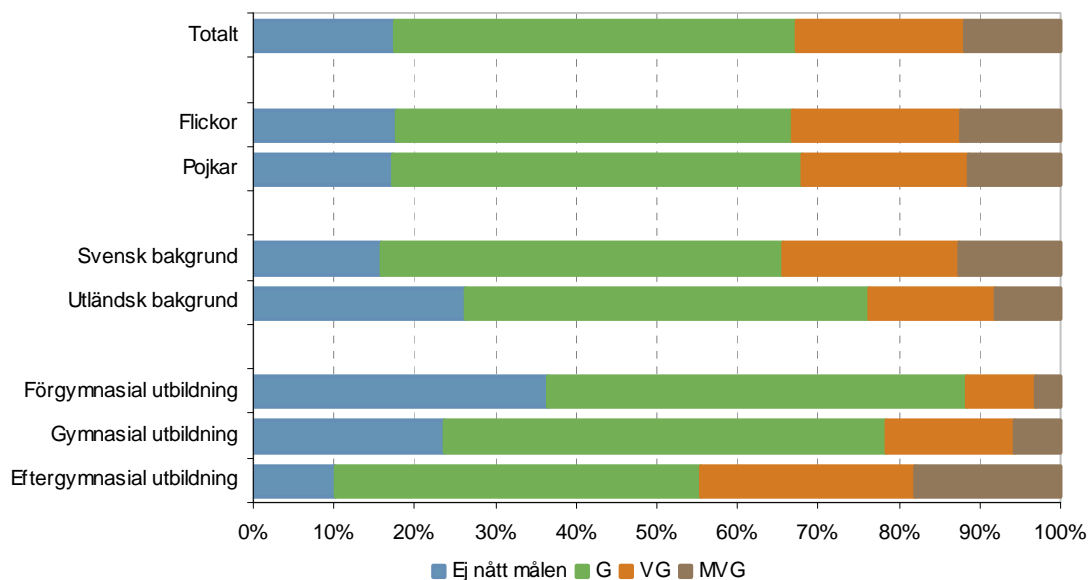
Diagram 4. Andel (%) elever som inte har uppnått målen i det sammanvägda provresultatet i matematik, årskurs 9 vårterminen 2003 - 2010.

Elevernas resultat i matematik skiljer sig åt med avseende på bakgrundsfaktorer som svensk och utländsk bakgrund samt föräldrarnas utbildningsnivå. Bland elever med svensk bakgrund är det 15,9 procent som inte når målen och av elever med utländsk bakgrund är det 26,2 procent som inte når målen.

Bland elever med föräldrar som har högst grundskoleutbildning är det 36,5 procent som inte uppnår målen i matematik. Motsvarande för elever med föräldrar som har högst gymnasial utbildning är 23,6 procent. För elever där minst en förälder har eftergymnasial utbildning är det 10,2 procent som inte når målen.

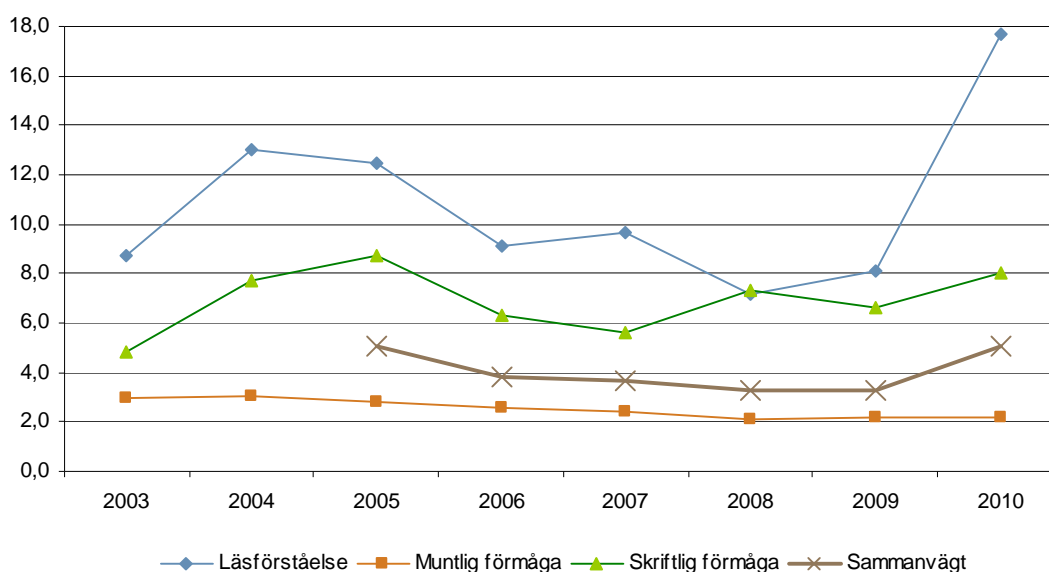
Diagram 5. Sammanvägt provresultat för ämnesprovet i matematik, andel (%) elever totalt, per kön, svensk/utländsk bakgrund samt efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå.

Delprovet i läsförståelse är svårast i svenska

Andelen som inte når målen i det sammanvägda provresultatet i svenska är 5,1 procent. Det delprov eleverna klarar bäst är det muntliga delprovet och det delprov eleverna har svårast för är läsförståelsen. I det muntliga delprovet är det 2,2 procent av eleverna som inte når målen och i det skriftliga provet är det 8,0 procent. I delprovet för läsförståelse är det 17,7 procent av eleverna som inte når målen.

Diagram 6. Andel (%) elever som inte har uppnått målen för de olika delproven samt det sammanvägda provresultatet i svenska, årskurs 9 vårterminen 2003 - 2010.

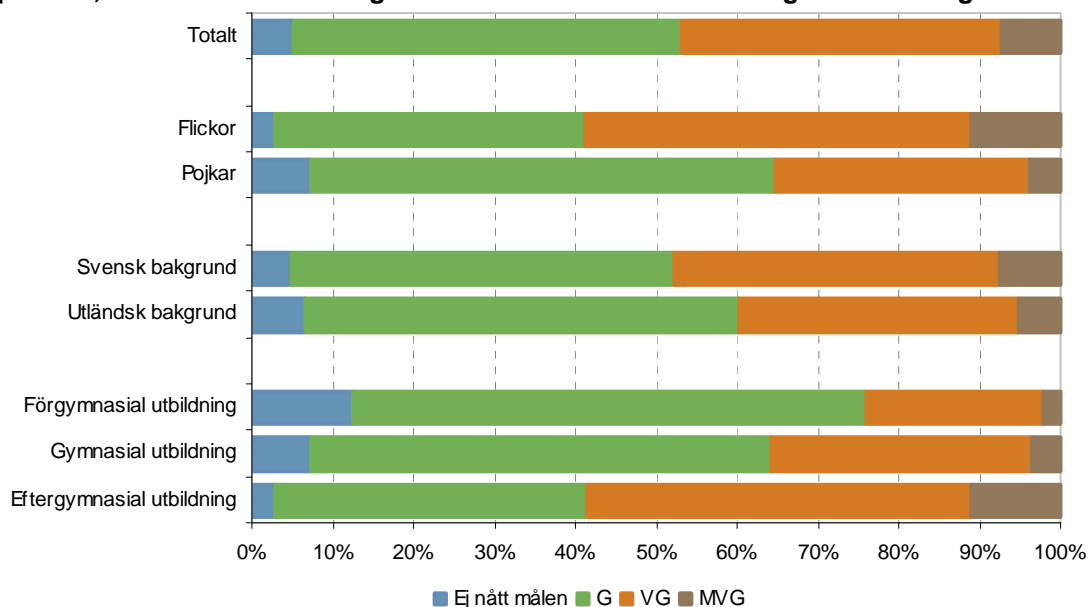
Pojkarna når inte målen i samma utsträckning som flickorna i svenska. Bland pojkarna är det 7,4 procent som inte når målen, motsvarande för flickorna är 2,9 procent.

Flickorna klarar samtliga delprov bättre än pojkarna. På delprovet i läsförståelse är skillnaderna störst där 22,2 procent av pojkarna och 13,0 procent av flickorna inte når målen. I skriftlig förmåga är det 11,2 procent av pojkarna och 4,8 procent av flickorna som inte når målen. Delprovet som testar muntlig förmåga uppvisar minst skillnader mellan flickor och pojkar där 1,5 respektive 2,9 procent inte når målen.

Föräldrarnas utbildningsnivå har stor betydelse för hur eleverna uppnår målen i svenska. Bland elever med föräldrar som har högst grundskoleutbildning är det 12,6 procent som inte når målen medan det bland elever som har minst en förälder med eftergymnasial utbildning är 2,7 procent som inte når målen. Bland elever vars föräldrar har högst gymnasial utbildning är det 7,2 procent som inte når målen.

Många elever med utländsk bakgrund läser svenska som andraspråk. Elever som läser svenska respektive svenska som andraspråk använder samma prov men bedömningen av resultaten för eleverna görs utifrån ämnets egen kursplan. Skillnaden i andel som inte uppnår målen i svenska mellan elever med svensk respektive utländsk bakgrund är liten.

Diagram 7. Sammanvägt provresultat för ämnesprovet i svenska, andel (%) elever totalt, per kön, svensk/utländsk bakgrund samt efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå.

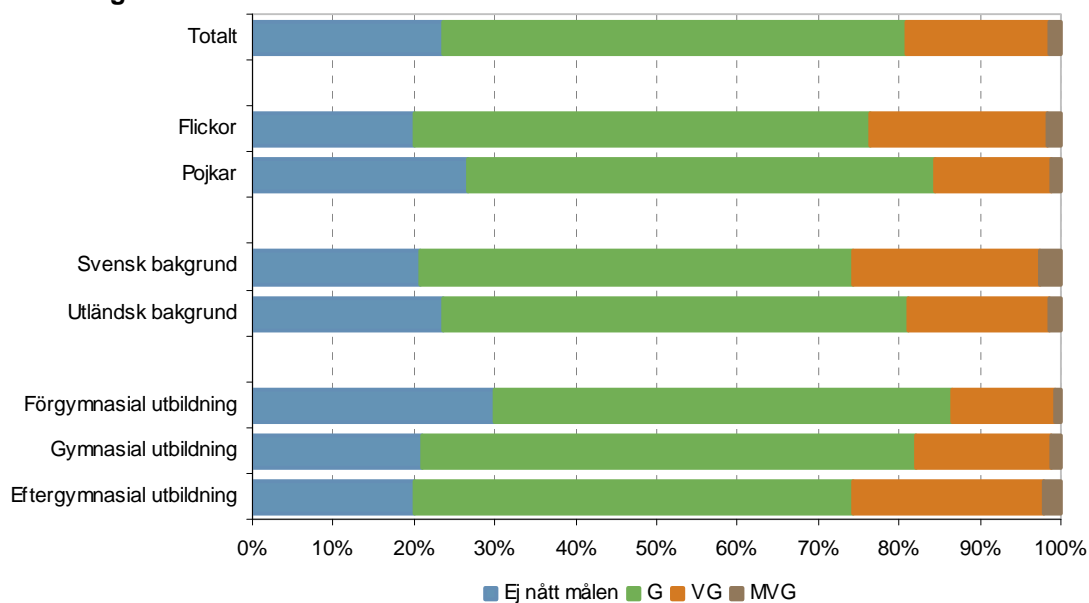

Delprovet i muntlig förmåga klarar eleverna bäst i svenska som andraspråk

Mellan vårterminen 2005 och 2010 har andelen elever som inte uppnår målen i det sammanvägda provresultatet svenska som andraspråk varierat mellan 16,2 och 23,5 procent. Variationen mellan delproven är stor. I delprovet om läsförståelse är det högst andel elever som inte når målen, 49,5 procent. Det är 24,0 procent av eleverna som inte når målen i delprovet skriftlig förmåga. Delprovet som prövar muntlig förmåga har lägst andel elever som inte uppnår målen, 10,1 procent.

För samtliga delprov i svenska som andraspråk når flickorna målen i högre utsträckning än pojkarna. I det muntliga delprovet är det minst skillnad mellan könen.

Diagram 8. Sammanvägt provresultat för ämnesprovet i svenska som andraspråk, andel (%) elever totalt, per kön, svensk/utländsk bakgrund samt efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå.

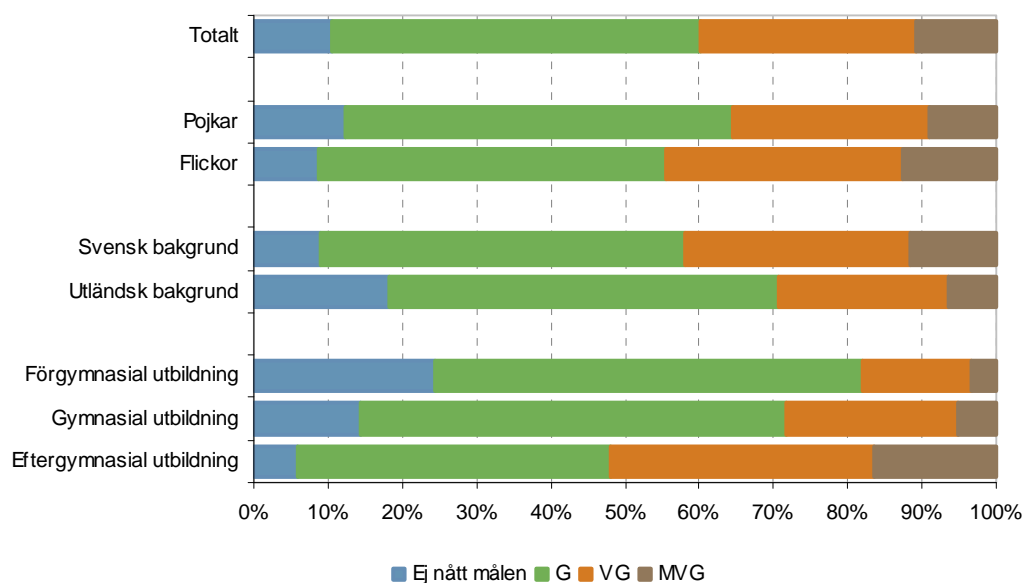
Flickor klarar biologiprovet i högre grad än pojkar

Av dem som genomfört NO-provet i biologi är det 10,5 procent som inte uppnår målen. Resultatet skiljer sig åt mellan flickor och pojkar där andelen som inte når målen är 12,3 procent för pojkarna och 8,7 procent för flickorna.

Bakgrundsfaktorerna svensk och utländsk bakgrund samt föräldrarnas utbildningsnivå har betydelse för elevernas resultat. Av elever med svensk bakgrund når inte 9,1 procent målen och av elever med utländsk bakgrund är det 18,3 procent.

Det finns stora skillnader i måluppfyllelse mellan elever vars föräldrar har olika utbildningsbakgrund. Bland elever med föräldrar som har högst grundskoleutbildning är det 24,3 procent som inte uppnår målen i biologi. Motsvarande andel för elever med föräldrar som har högst gymnasial utbildning är 14,3 procent och för elever där minst en förälder har eftergymnasial utbildning 5,9 procent.

Diagram 9. Proveresultat för ämnesprovet i biologi, andel (%) elever totalt, per kön, svensk/utländsk bakgrund samt efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå.

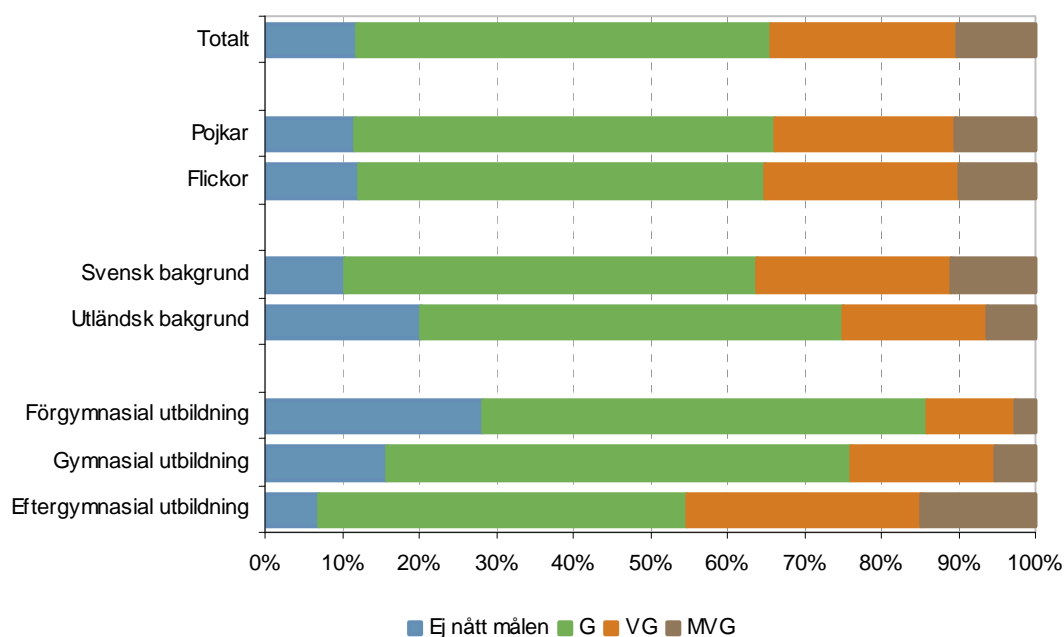
Flickor och pojkar klarar fysikprovet lika bra

Det är 11,9 procent av de elever som genomfört NO-provet i fysik som inte uppnår målen. Bland flickorna är det 12,2 procent som inte når målen och bland pojkarna är det 11,6 procent.

Bland elever med utländsk bakgrund är det 20,3 procent som inte når målen i fysik. Motsvarande andel för elever med svensk bakgrund är 10,3 procent.

Föräldrarnas utbildningsnivå är den bakgrundsfaktor som inverkar på resultaten i störst utsträckning. Av de elever vars föräldrar har högst grundskoleutbildning är det 28,3 procent som inte når målen, motsvarande bland elever med någon förälder som har eftergymnasial utbildning är 7,1 procent. Bland elever vars föräldrar har högst gymnasial utbildning är det 10,3 procent av eleverna som inte når målen.

Diagram 10. Provresultat för ämnesprovet i fysik, andel (%) elever totalt, per kön, svensk/utländsk bakgrund samt efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå.

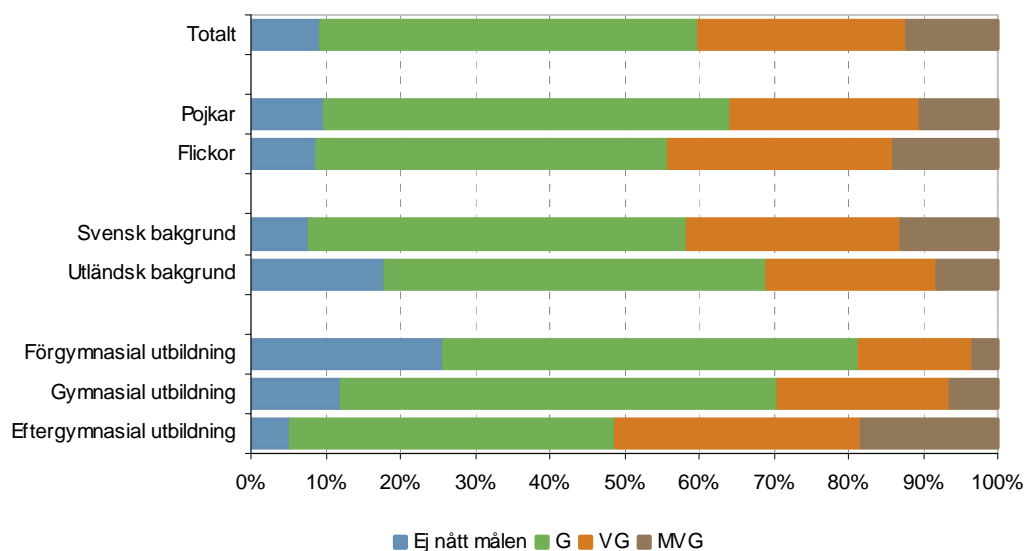

Kemiprovet är lättast av NO-proven

Det är 9,3 procent bland eleverna som genomfört NO-provet i kemi som inte når målen. Det är en liten skillnad i andelen som inte uppnår målen mellan flickor och pojkar, 8,8 respektive 9,8 procent. Bland elever med utländsk bakgrund är det 18,0 procent som inte når målen, jämfört med 7,8 procent av eleverna med svensk bakgrund.

Föräldrarnas utbildningsnivå har stor betydelse för hur eleverna uppnår målen i ämnet. Bland elever med föräldrar som har högst grundskoleutbildning är det 25,9 procent som inte når målen medan det bland elever vars föräldrar har högst gymnasial utbildning är 12,1 procent. Bland elever med minst en förälder med eftergymnasial utbildning är det 5,3 procent som inte når målen.

Diagram 11. Provresultat för ämnesprovet i kemi, andel (%) elever totalt, per kön, svensk/utländsk bakgrund samt efter föräldrarnas högsta utbildningsnivå.

Stora skillnader mellan kommunerna

I genomsnitt är det 20,8 procent av eleverna i de kommunala skolorna som inte når målen för ämnesproven i minst ett ämne av engelska, matematik, svenska/svenska som andraspråk. I hälften av landets 290 kommuner är det 21,6 procent eller fler av eleverna som inte når målen i minst ett ämne. Variationen i andelen elever som inte når målen i dessa ämnen är stor mellan de kommunala huvudmännen. Eftersom respektive ämnesprov i biologi, fysik och kemi har utförts av ett urval skolor, som är representativa för riket, går det inte att jämföra resultat mellan olika kommuner.

Genomgående är det en större andel elever i kommunala skolor som inte uppnår målen för proven jämfört med de fristående skolorna. Resultaten för proven i svenska och engelska uppvisar minst skillnad mellan huvudmännen, drygt 2 procentenheter vardera medan det i matematik är en skillnad på knappt 6 procentenheter.

Tabeller på Skolverkets webbplats

Vill du se de aktuella tabellerna där uppgifterna är hämtade så hittar du dem på Skolverkets webbplats under ”Statistik & analys”. Där finns statistik om ämnesproven i årskurs 9 för vårterminen 2010 på riks-, läns-, kommun- och skolnivå.